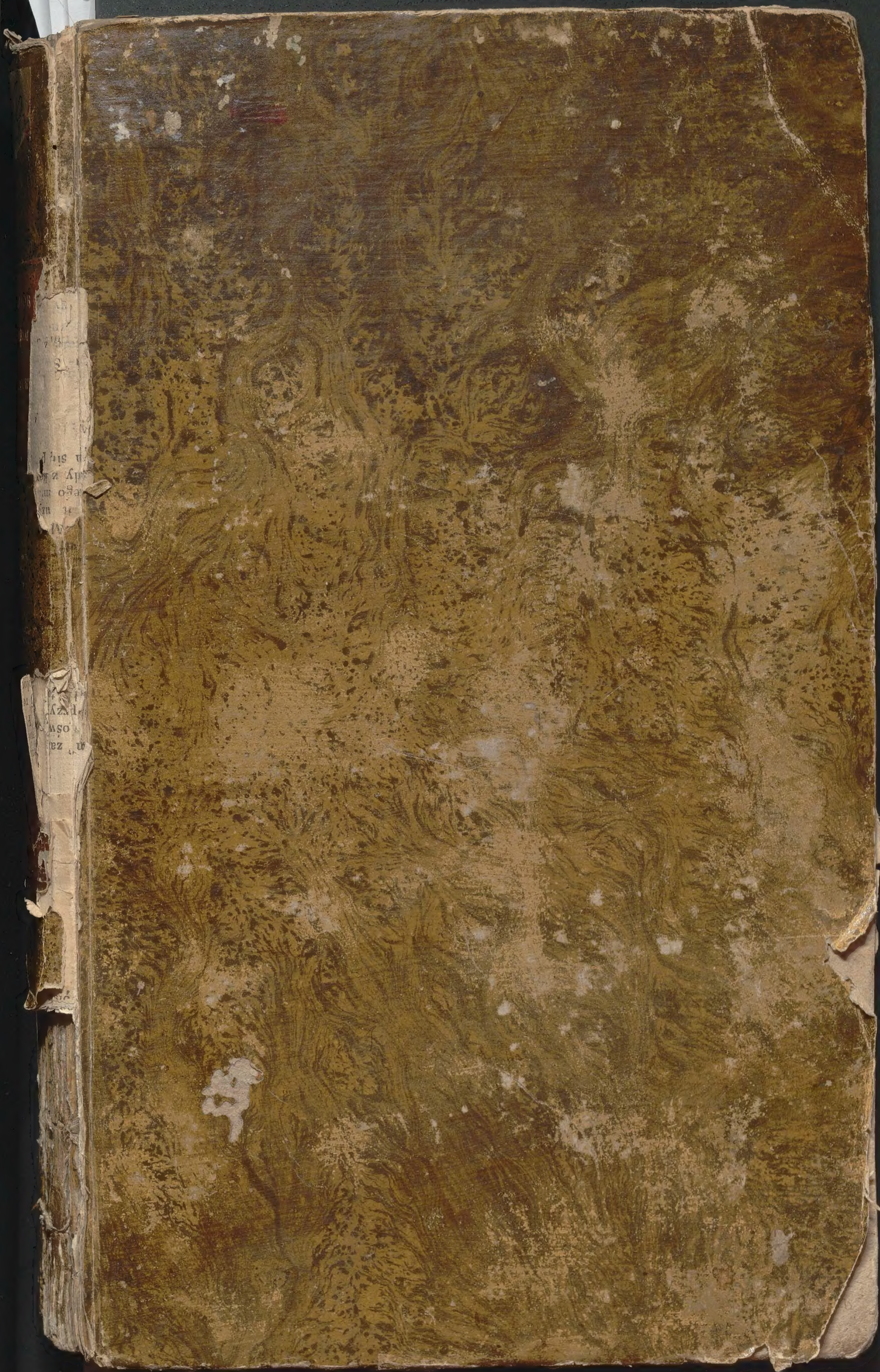

Spis materyi w tej książce znajdujących się

M O W A
JASNIE WIELMOZNEGO JMCI XIĘDZA
RYBINSKIEGO,
BISKUPA KUIAWSKIEGO Y POMORSKIEGO,
Na Sessyi Dnia 16. Lutego 1789. Roku

M I A N A.

NAYIASNIEYSZY KROLU!
NAYIASNIEYSZE RZPLITEY SKONFEDEROWANE STANY!

Po tak długim przeciągu czasu, przecież doczekały się Nayiaśnieysze Skonfederowane Rzeplitey Stany! odpowiedzi Dworu Petersburgskiego na pierwszą Notę o Ewakuacyą Moskwy podaną. Nie należy mi wątpić, aby obrady dzisieysze, składaiący zacni Mężowie, którym miłość Oyczyzny, z rozsądną na wszystkie okoliczności uwagą zawsze towarzyszy, żeby mówię nierozpoznali całą wspomnioney Noty osnowę, y stosowną nie rozkazali ułożyć odpowiedź.

Będąc cząstką Deputacyi, która w tey mierze rozkazy Nayiaśnieyszey Rzeplitey Skofederowanych Stanow dopełniać iest obowiązaną, sądzę za powinność, niektóre z przekonania mego przełożyć reflexye.

Naypierwszy wyraz wzmiankowaney Noty, że Dwór Petersburgski w początkowym wybuchnięciu Woyny Tureckiey udał się do Rządu Rzeplitey, dla obwieszczenia przyiacielskiego, y z zaufaniem o przeyściu Woyska swego, y przebywaniu tegoż w Kraiach Rzeplitey dla pilnowania Magazynòw.

Nie masz Obywatela Polaka, któryby nieznał składu Rządu Krajowego, któryby niewiedział, że tego moc zupełna, iest tylko w Zgromadzonych Stanach. Tu wypada zapytanie, czy był Seym zwołany w ten czas, kiedy zapaliła się Woyna, między Portą, y Rossyą? każdy z nas na to zagadnienie łatwo sobie odpowiedzieć potrafi, bo pamięć w tak bliskiey Epoce uchybić nie może.

Przez Rząd więc oznaczony w Nocie, nie możemy rozumieć, tylko Radę Nieustaiącą, ta przywłaszczywszy sobie moc nad opisy Prawa, zezwoliła na wniyście Woysk Zagranicznych, zadysponowała obwieszczenie przez listy, aby Obywatele wyznaczywszy Kommissarzow, dodawali dla tegoż Woyska Zagranicznego wszelkiey żywności. Już ta występna Magistratura iest zniesiona, przecież skutki iey bez-zdrożności nie przestaią nas dotykać.

Należy nam mniemać rozsądnie, że wiadomość Nayiaśnieyszy Jmperatorowey Jeymci, względem opisow zeszłey Rady była uprzedzoną, że w perswazyi miała moc, być tłumaczem woli Rzeplitey, z Nią tylko o wniyście Woysk swoich rozkazała traktować. Gdy dziś taż monarchini wytłumaczeniem się Zgromadzonych Stanow, zostanie obiaśnioną, wątpić nie należy, że zwykłą swą doskonałością, rozezna pohlebną powolność, źle sprawuiącey się Magistratury z żądaniem sprawiedliwym Samowładnych Rzeplitey Seymuiących Stanow.

Cośmy tu dawniey słyszeli w Nocie Dworu Wideńskiego, tegoż powtorzenie uważam w Nocie Petersburgskiego Dworu. Jak piewszey, tak drugiey wyrazy chcą w nąs wrazić wdzięczność, że Woyska Rossyiskie zasłaniały

granice

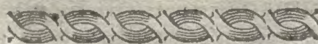
granice naſze od wpadnienia Woyſk Tureckich, y Tatarſkich. Lecz tak okazały dowod przyiaźni byłże nam potrzebny? kiedy między Rzeplitą y Portą Ottomańſką Traktaty były nienaruſzone, żadney nie było zatargi, żadnego podobieńſtwa kłotni. Czyż bardziey niewypadała dla nas boiaźń, ażeby nieprzyzwoita powolność niewyſtawiła nas na ſprawiedliwą zemſtę Porty Ottomańſkiey. Przecież ta zapomniawſzy na moment dawnych Traktatow zabraniaiących weyścia, y przebywania Woyſk Moſkiewſkich w Polſzcze, względna na dziſieyſzą naſzą ſytuacyą chciała wiernie ſzacowney nam ſwoiey dochować przyiaźni.

W dalſzym ciągu Noty Dworu Petersburgſkiego, ſłyſzę zadziwienie nad żądaniem, iakoby abſolutnym od Rzeplitey dopominaiącey ſię wyiścia Woyſk Roſſyiſkich! Pytam ſię, czy te zadziwienia ieſt zgodne z expreſyą Noty niedawno podaney od JW. Ambaſſadora Roſſyiſkiego, w ktorey należytą Rzeplitey przyznał independencyą? a gdy ta niemogła, y być nie może, przez nikogo nam ubliżoną, czyż niewypada dla Nayiasnieyſzey Rzeplitey Skonfederowanych Stanow wzaiemne, a daleko naturalnieyſze zadziwienie, że chcą krok Rzeplitey abſolutnym nazywać żądaniem, ktory ieſt na Prawie Narodow wſpartym, że chcą ten krok poddać pod uwagę Zgromadzonych Stanow, iakoby przeciwny dobrey przyiaźni, y związkom Sąſiedzkim. Pominąwſzy wiele waznych racyi temuż odpowiadaiących zarzutowi, możnaby tu przytoczyć przykład Rzeſzy Niemieckiey wiadomy całey Europie, a pewnie nie tayny y Dworowi Petersburgſkiemu, że w tey machinie z rożnych udzielnych, choćby naymnieyſzych Państw złożoney, chcąc częſtokroć Dwor Wiedeńſki Woyſka ſwe przeprowadzać, muſi traktowac wſzczegolności z każdym, y znalazłſzy zamyſłom ſwoim przeciwność, w ktorymkolwiek z tychże udzielnych Xiążąt, nie bierze, ani brać może, za krok nieprzyiaźni.

Jeżeli wyiście Woyſka Roſſyiſkiego z Polſki ieſt niezgodne z planem dziſieyſzey Woyny, tak, iak ſłowa Noty opiewaią, toć wzaiemnie, gdy na drugą ſtronę ſprawiedliwym Nayiaśnieyſza Jmperatorowa zechce rzucić okiem, uyrzy zapewne, że plan naſz polityczny ſtoſowny do Traktatow z Portą Ottomańſką, wyciąga po nas ściſłey neutralności, ktorey dochować nie możemy, bez domagania ſię wyiścia Woyſk Roſſyiſkich. Co nawet nie może bydź tak ſzkodliwym dla planu dziſieyſzey Woyny, bo gdy przypomniemy owego ſławnego Feld-Marſzałka Münich, oczywiście okaże ſię, że bez nadwerężenia właſności Rzeplitey, Woyſka Nayiaśnieyſzey Jmperatorowy, zwycięzkie Laury zbierać mogą.

Po mimo iuż tu wymienionych, dwa ieſzcze wyrazy Noty przeczytaney warte ſą poważnego zaſtanowienia ſię Zgromadzonych Stanow, pierwſzy ażeby mogło zoſtać Woyſko przy Magazynach, drugi, w ktorym obiecuią nam wyiście Woyſka w ten czas, kiedy cyrkumſtancye po ludzku wzięte pozwolą. Co do Magazynow, niech ſobie przypomni z nas każden, iak dawny ten pretext, iak ciągle w Kraiu naſzym Woyſka Roſſyiſkie utrzymywał. Co do wyiścia zupełnego Woyſka Roſſyiſkiego zdaiemi ſię, iż nie możemy przeſtawać na oboiętnych obietnicach, ktore granic żadnych nie kładą, a rozciągnąć ſię mogą do upodobania.

Te moie reflexye, z troſkliwości, y przekonania Obywatelſkiego pochodzące, poddaię pod świetleyſze, y przezornieyſze zdania zacnych, y miłością Dobra Publicznego tchnących Mężow, dziſieyſze Nayiaśnieyſzey Rzeczypoſpolitey ſkładaiących Obrady.

w WARSZAWIE
w Drukarni Uprzywileiowaney Michała Grölla, Kſięgarza Nadw. J. K. Mci

ZBIOR
PISM
CZASOW

8.